

Linköpings universitet

Datum 2008-04-04

Dnr 32-2007-0742

581 83 Linköping

Avgifter vid Linköpings universitet

Rikskrevisionen har som ett led i den årliga revisionen av Linköpings universitet granskat universitetets riktlinjer och hantering av avgifter inom uppdragsverksamheten samt övriga avgiftsintäkter. Granskningen har genomförts mot gällande regler i första hand i avgiftsförordningen, regleringsbrev och högskoleförordning. Granskningen har genomförts av revisorerna Charlotte Löfvenberg, Anna Lagerkvist, Arne Månberg och Outi Sjölund. Granskningen har genomförts genom intervjuer med handläggare inom centrala förvaltningen och inom tre institutioner. 33 projekt inom §4-avgifter och 28 projekt inom uppdragsverksamheten har också granskats. Universitetets totala intäkter av avgifter uppgick 2007 till 245 mnkr.

Innehållet i denna rapport har faktagranskats av representanter för universitetet. Universitetet har gjort en genomgång av de projekt där Rikskrevisionen haft synpunkter och i vissa fall delvis kommit fram till en annan bedömning eller vidtagit åtgärder.

Granskningen har resulterat i iakttagelser som Rikskrevisionen vill fästa universitetets uppmärksamhet på i denna revisionsrapport.

Rikskrevisionen önskar information senast 2008-06-13 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

1. Sammanfattning

Styrning av den avgiftsfinansierade verksamheten bör utvecklas och befintliga riktlinjer förtydligas. Universitetet bör införa strukturerad och konsekvent uppföljning av prissättning i syfte att säkerställa att full kostnadstäckning uppnås samt säkerställa att universitetet har befogenhet att bedriva olika former av avgiftsbelagda verksamheter. Redovisningens kvalitet bör förbättras.

Konsekvenser hänförliga till bristande styrning finns i nära hälften av de projekt som granskats. I ca 20% av de granskade projekten kan inte visas att verksamheten är lämplig eller förenlig med universitetets uppdrag och gällande regler. Detta kan dels röra befogenhet att ta ut avgifter, dels lämplighet att bedriva verksamheten. I vissa fall beror det på oklarheter i regelverk eller i regeringens styrning. I dessa fall rekommenderas universitetet att kontakta regeringen för klarläggande eller själv ytterligare utreda frågan.

Det förekommer samverkans- och nätverksprojekt där såväl verksamhet som ekonomi delegerats till en extern styrelse, där vi bedömer att risk finns att universitetet inte kan säkerställa att gällande regelverk följs.

Vidare finns brister i redovisning och klassificering. I vissa fall har detta sin grund i ett otydligt regelverk, otydliga interna riktlinjer och/eller otydliga avtal. Detta avser bl.a. projekt klassificerade som uppdragsforskning men som är av den karaktären att de borde ha kunnat redovisats som bidrag. En konsekvens av detta är risk för felaktig momsredovisning och kostnadsredovisning.

En annan iakttagelse är att giltiga avtal saknas i flera projekt.

2. Styrning och uppföljning av avgifter

Inom universitetet samt inom Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) bedrivs ett utvecklingsarbete som omfattar bl.a. projektredovisning med huvudinriktning på redovisning av gemensamma kostnader i syfte att komma tillrätta med felaktigheter. Det finns dock även brister och förbättringsmöjligheter i universitetets riktlinjer och uppföljning i andra avseenden, vilket har lett till olika typer av iakttagelser vilka redovisas i efterföljande avsnitt.

Vid universitetet finns diverse olika dokument med beslut om riktlinjer avseende avgifter. Detta försvårar överskådligheten. Därtill är vissa riktlinjer inaktuella eller inte helt kompletta. Riktlinjerna saknar kompletta definitioner av avgiftsintäkter. Brister föreligger främst för övriga intäkter (s.k. §4-avgifter enligt avgiftsförordningen), tjänsteexport och beställd utbildning.

Universitetet behöver även tydliggöra skillnaden i redovisningsregler mellan bidrag, uppdragsverksamhet och olika typer av §4-avgifter. Hur internationella projekt skall redovisas bör särskilt uppmärksammas.

En ny priskalkyleringsmodell har införts under 2007. Därutöver behövs kompletterande anvisningar med information om uppföljning av prissättning och full kostnadstäckning samt redovisning vid bokslut.

Kvalitetssäkring av avgiftsintäkter sker till viss del både centralt och på institutionerna. Dock finns förbättringsutrymme eftersom samlad uppföljning av prissättning och uppfyllande av kravet på full kostnadstäckning inte genomförs. Universitetet behöver även följa upp befogenheterna att bedriva den avgiftsfinansierade verksamheten och om redovisningen är korrekt.

3. Exempel på iakttagelser i stickprov

I nära hälften av de granskade projekten bedömer Riksrevisionen att det finns brister eller oklarheter. Dessa oklarheter eller brister rör olika områden; klassificering, avtal samt befogenhet eller lämplighet att bedriva verksamhet eller ta ut avgifter. I flera fall har oklarheterna sin grund i otydligheter i regelverk, riktlinjer eller avtal. I de fall regelverket är otydligt kan finnas skäl att kontakta regeringen eller ESV för att utreda om verksamhet är tillåten och/eller rätt att ta ut avgifter föreligger.

3.1 Samverkans- och nätverksprojekt

I några projekt kan inte beläggas att uttagna avgifter ryms inom reglerna i avgiftsförordningen eller i regleringsbrev, vilket får till följd att det inte heller kan beläggas att det är tillåtet att ta ut dessa avgifter. Det finns bl.a. exempel där medlemsavgifter tas ut och i utbyte får medlemmarna delta i kurser eller erhåller andra förmåner.

Vidare är inte tydliggjort vad universitetets samverkansuppgift omfattar. För två av projekten har beslut om projektets verksamhet och ekonomi delegerats till en extern styrelse trots att Linköpings universitet formellt är ansvarig för verksamhet, prissättning och redovisning. Risk finns därmed att universitetet genom delegation till extern styrelse avhänder sig möjligheten att säkerställa att gällande regelverk följs. I ett samverkansprojekt med annat universitet har ansvar för styrningen och redovisning av projektet inte tydliggjorts. I dessa exempel bedömer Riksrevisionen att formerna och lämpligheten med konstruktionerna kan ifrågasättas.

Universitet har ansvar för att regelverk för engagemang av denna karaktär är tydligt och känt i verksamheten samt att detta regelverk följs i syfte att undvika eventuella risker. Universitetet har också att säkerställa att ansvar följer med befogenhet för administration av samverkansprojekt så att inte okontrollerbara negativa effekter riskerar att uppstå.

3.2 Brister i avtal

I 18% av projekten är avtalen bristfälligt utformade eller saknas helt. I ett fall har avsaknad av skriftligt avtal lett till tvist avseende universitetets fordran. Avtalen brister också ibland beträffande ansvar för projektets styrning, projektägarskap och ekonomisk risk. Det finns därför risk för att universitetet belastas med oplanerade kostnader och för oklarheter om projekten ska redovisas som bidrag eller avgift.

3.3 Bidrag som har redovisats som uppdrag

Det förekommer projekt som är av den karaktären att de sannolikt borde redovisas som bidragsverksamhet istället för uppdragsforskning. En konsekvens av felaktig klassificering kan vara felaktig momsredovisning och kostnads- och intäktsredovisning.

3.4 Internationella engagemang

Internationell verksamhet styrs av flera komplexa regelverk och uttolkningen av dessa regler är ibland förenad med svårigheter. De interna riktlinjerna på området behöver förtydligas både avseende vilka typer av engagemang som är förenliga med regelverket och hur dessa ska klassificeras och redovisas. Definitionen av tjänsteexport behöver exempelvis förtydligas.

3.5 Övrig otillåten eller olämplig verksamhet

Universitetet tar avgifter för analys av prover på uppdrag av landstinget. Verksamheten är inte oväsentlig och avtal med kunden saknas. Utöver detta finns verksamheter av mindre omfattning som också strider mot regelverket, bl.a. uttag av avgifter för möbelrenovering samt engagemang i ett museum.

4. Konsekvenser av konstaterade brister

Konsekvenser av de brister som redogjorts för ovan medför **risker** för

- Att universitetet belastas med ekonomiska förluster och att verksamhet inte sker i enlighet med universitetets uppdrag då giltiga avtal saknas eller att beslut delegerats till extern styrelse.
- Felaktig klassificering och redovisning, vilket bl.a. kan medföra felaktig momsredovisning och kostnads- och intäktsredovisning.
- Felaktig prissättning, vilket bl.a. kan medföra att reglerna om full kostnadstäckning inte följs och att resultatet för avgiftsfinansierad verksamhet blir missvisande.

5. Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar att universitetet inom ramen för det förändringsarbete som pågår förbättrar styrning och uppföljning av avgifter bl.a. genom att tydliggöra befintliga riktlinjer och ansvar för uppföljning. Universitetet bör även tydliggöra och beakta prissättningsprinciper och kravet på full kostnadstäckning. Universitetet bör också tydliggöra regelverket om universitetets befogenheter att bedriva avgiftsfinansierad verksamhet och redovisningen av dessa verksamheter.

Universitetet bör analysera och bedöma projekten för att säkerställa att universitetet tillämpar gällande regelverk.

I de fall det är oklart om det finns behörighet att ta ut avgifter och/eller om det är lämpligt att bedriva verksamhet bör regelverket klargöras. Universitetet bör i vissa fall skriva till regeringen för att klargöra om det finns befogenhet att bedriva verksamheten och/eller ta ut avgifter.

Ansvarig revisor Arne Månberg har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Anna Lagerkvist har varit föredragande.

Arne Månberg

Anna Lagerkvist

Kopia för kännedom: Utbildningsdepartementet